

Міністерство освіти і науки України
Вінницький національний технічний університет

Національна академія наук України
Інститут філософії ім. Григорія Сковороди

Український філософський фонд

Sententiae

Науковий журнал

Виходить двічі на рік

Заснований у червні 2000 року

XXXVI

Issue 2

2017

Вінниця
ВНТУ
2018

Придбати друковану версію журналу

<https://press.vntu.edu.ua/index.php/vntu/catalog/book/499>

Редакційна колегія:

- Геннадій Аляєв (Полтава)
- Андрій Баумейстер (Київ)
- Ольга Гомілко (Київ)
- Отфريد Гьофе (Тюбінген,
Німеччина)
- Доменік Декот (Клермон-Феран,
Франція)
- Іван Іващенко (Гале, Німеччина)
- Сергій Йосипенко (Київ)
- Саймон Кричлі (Нью Йорк, США)
- Барбара Касен (Париж, Франція)
- Олексій Панич (Київ)
- Сергій Пролєєв (Київ)
- Володимир Ратніков (Вінниця)
- Сергій Секундант (Одеса)
- Віталій Терлецький (Київ)
- Марина Ткачук (Київ)
- Олександр Філоненко (Харків)
- Олег Хома (Вінниця), *Головний редактор*
- Юрій Чорноморець (Київ)

Редакція:

*Заступник головного редактора
з міжнародного співробітництва*

Микола Прадівляний

Помічники головного редактора

Ірина Головащенко

Зоріслав Макарів

Анатолій Теклюк

Відповідальний секретар

Ельвіра Чухрай

Зав. редакцією

Всеволод Кузнєцов

Видання засноване за підтримки Міжнародного фонду «Відродження» і видавництва **Пор-Рояль** (Київ). Починаючи з т. XXXII (1/2015) журнал індексується в наукометричній базі SCOPUS.

Sententiae є спільним виданням Вінницького національного технічного університету, Інституту філософії НАН України та Українського філософського фонду.

Друкується за рішенням Вченої ради ВНТУ, протокол № 3 від 26.10.2017 р. і Вченої ради Інституту філософії НАН України протокол № 4 від 20.10.2017 р.

DOI журналу:

<https://doi.org/10.22240/sent>

Свідоцтво про реєстрацію – КВ 20664-10464 ПР від 18.04.2014, попереднє свідоцтво про реєстрацію – КВ № 4232 від 23.05.2000

Постановою Президії ВАК України № 5-05/4 від 11.04.2001 часопис Sententiae визнано фаховим виданням за спеціальністю «Філософія», Перереєстрацію затверджено рішенням Колегії МОН України, наказ № 1081 від 29.09.2014.

Контакти:

Тел.: +38 0432 59-84-98 (Вінниця)

+38 044 229-16-70 (Київ)

e-mail: sententiae2000@gmail.com

Поштові адреси:

SENTENTIAE, кафедра філософії, ВНТУ, вул. *Хмельницьке шосе*, 95, Вінниця, 21021, Україна

SENTENTIAE, Український філософський фонд, вул. *Трьохсвятительська*, 4, кімн. 321, Київ, 01001, Україна

© ВНТУ, 2017

Придбати друковану версію журналу

<https://press.vntu.edu.ua/index.php/vntu/catalog/book/499>

ЗМІСТ

DOI числа: <https://doi.org/10.22240/sent36.02>

СТАТТІ

РАНЬНОМОДЕРНА ФІЛОСОФІЯ	6	Сергей Секундант (Одеса) <i>Христиан Томазий: логика как учение о разуме</i>
	18	Олег Хома (Вінниця) <i>Роль скептичної очевидності в Першій і Другій «Медитаціях». Стаття друга. Certitudo</i>
ПАНОРАМА	30	Андрій Богачов (Київ) <i>До питання про діалектичне обґрунтування онтології</i>

ДИСКУСІЇ

50	Віталій Терлецький (Київ) <i>Сучасні дискусії про назву аристотелевого твору, відомого нам як «Метафізика»</i>
66	Ельвіра Чухрай (Вінниця) <i>Чи тотожні Когелетова «марнота» і «безсенсовість» життя? (за мотивами деяких сучасних перекладів книги Проповідника)</i>

ПЕРЕКЛАДИ

76	<i>Книга про причини. Розділи VII-XV</i>
87	<i>Манава-дгарма-шастра</i>

ПЕРЕКЛАДИ: ДОДАТКИ

90	Андрій Баумейстер (Київ) <i>Liber de causis («Книга про причини»): інтелектуальна подорож від Афін до Парижа й Лондона через Багдад і Толедо</i>
117	Юрій Завгородній (Київ) <i>Індійська філософія й уявлення про звільнення (мокши) у «Манава-Дгарма-Шастрі»</i>

РЕЦЕНЗІЇ

133	Олена Погонченкова (Одеса) <i>Reception studies – нове антикознавство? Роздуми над збіркою Greek and Roman Classics in the British Struggle for Social Reform (Ed. Edith Hall, Henry Stead: Bloomsbury Academic, 2015)</i>
-----	--

НОВІ ВИДАННЯ

146	Аміна Кхелуфі (Київ) <i>Нові дослідження Локової філософії релігії (Nuovo, V. (2016). The Reasonableness of Christianity and A Paraphrase and Notes on the Epistles of St Paul. In M. Stuart (Ed.), A Companion to Locke (pp. 486-502). Chichester, West Sussex: Blackwell Publishing)</i>
-----	--

НАУКОВЕ ЖИТТЯ

154	Марія Кашуба, Павло Бартусяк, Володимир Олінкевич, Олеся Смолінська (Львів) <i>«Філософія – це квітка, яка розцвітає на тлі епохи»</i>
-----	--

Реферати	171
Реферати	175

Sententiae

Publishers: Vinnytsia National Technical University, Skovoroda Institute of Philosophy of the National Academy of Sciences of Ukraine, Ukrainian Philosophical Foundation

The Journal was founded in June 2000 with the assistance of International Renaissance Foundation and publishing company “Port-Royal” (Kyiv)

Biannual publication

Website www.sententiae.vntu.edu.ua

Journal DOI: <https://doi.org/10.22240/sent>

ISSN 2075-6461 (print)

ISSN 2308-8915 (online)

Focus and scope: Sententiae is peer-reviewed journal that publishes original research articles as well as review articles in all areas of the History of Philosophy

Aims and priorities: History of Philosophy (general); History of the particular philosophical doctrines; History of Ukrainian and East-European Philosophy; Methodology of the History of Philosophy; Philosophical Translation and Untranslatability; History of Philosophical Terminology and of Intellectual Lexis

The Editorial Team

Editor in Chief **Oleg Khoma**, Vinnytsia National Technical University (Ukraine) quid2anim@gmail.com

Editorial Board:

Gennadiy Aliaiev, Y. Kondratyuk National Technical University (Poltava, Ukraine) author.vntu@gmail.com

Andrii Baumeister, T. Shevchenko Kyiv National University (Ukraine) andrejbaumeister@ukr.net

Barbara Cassin, CNRS (Paris, France) barbara.cassin@wanadoo.fr

Yuriy Chornomorets, National Pedagogical Dragomanov University (Kyiv, Ukraine)

palamist@gmail.com

Simon Critchley, The New School for Social Research, Philosophy Department (New York, USA)

CritchS@newschool.edu

Dominique Descotes, Blaise Pascal International Centre, Blaise Pascal University (Clermont-Ferrand, France)

Dominique.DESCOTES@univ-bpclermont.fr

Olexander Filonenko, V.N. Karazin Kharkiv National University (Ukraine) author.vntu@gmail.com

Ivan Ivashchenko, Martin-Luther-University of Halle-Wittenberg (Germany) transzendental-ist@gmail.com

Olga Gomilko, Skovoroda Institute of Philosophy, NAS of Ukraine (Kyiv, Ukraine) olga.gomilko@gmail.com

Otfried Höffe, Eberhard Karl's University (Tübingen, Germany) sekretariat.hoeffe@uni-tuebingen.de

Oleksiy Panych, Scientific Edition Association “Spirit and Letter” (Kyiv, Ukraine) panych@yahoo.com

Serghii Proleev, Skovoroda Institute of Philosophy, NAS of Ukraine (Kyiv, Ukraine) uffon@ukr.net

Volodymyr Ratnikov, Vinnytsia National Technical University (Ukraine) sozon1948@ukr.net

Sergiy Secundant, I. I. Mechnikov Odessa National University (Ukraine) sergiisekundant@gmail.com

Marina Tkachuk, National University “Kyiv-Mohyla Academy” (Ukraine) mltkachuk@gmail.com

Vitali Terletsy, Research Institute of Ukrainian Studies (Kyiv, Ukraine) terletsy.vm@gmail.com

Sergiy Yosypenko, Skovoroda Institute of Philosophy, NAS of Ukraine (Kyiv, Ukraine) serge.yosypenko@ukr.net

Contact information

Rights & Permissions: **Mykola Pradivliannyi**, *Deputy Chief Editor on International*

Cooperation nickddfs@yahoo.com

Subscription: **Vsevolod Kuznetsov**, *Managing editor*, kuznetsov.v@vntu.edu.ua

Journal “Sententiae”, 95, Khmelnytske shose, Vinnytsia, 21021, Ukraine

Tel. +380 (432) 598-498

e-mail: sententiae2000@gmail.com

TABLE OF CONTENTS

Issue DOI: <https://doi.org/10.22240/sent36.02>

ARTICLES

- EARLY MODERN PHILOSOPHY* 6 **Sergiy Secundant** (Odesa)
Christian Thomasius: Logic as the Doctrine of Reason [RUS]
- 18 **Oleg Khoma** (Vinnitsia)
The Role of Skeptical Evidence in the First and Second “Meditations”. Article 2. Certitudo [UKR]
-
- PANORAMA* 30 **Andriy Bogachov** (Kyiv)
On the Dialectical Justification of Ontology [UKR]
-

DISCUSSIONS

- 50 **Vitali Terletsy** (Kyiv)
Recent Discussions on the Name of Aristotles Work Known to Us as Metaphysics [UKR]
- 66 **Elvira Chukhray** (Vinnitsia)
Are “Hă-bêl” of Kohelet and Contemporary “Meaningless” Real Synonymos? (on the grounds of some modern translations of the book of the Preacher) [UKR]
-

TRANSLATIONS

- 76 *Liber de Causis. Capitula VII-XV* [UKR]
- 87 *Mānava Dharma-Śāstra. The Code of Manu* [UKR]
-

TRANSLATIONS: SUPPLEMENT

- 90 **Andrii Baumeister** (Kyiv)
Liber de causis: the Intellectual Travel from Athens to Paris and London through Bagdad and Toledo [UKR]
- 117 **Yurii Zavorodnii** (Kyiv)
Indian philosophy and the concept of liberation (mokṣa) in the “Mānava-Dharmaśāstra” [UKR]
-

REVIEWS

- 133 **Olena Pohonchenkova** (Odesa)
Reception studies: a new Classics? On Greek and Roman Classics in the British Struggle for Social Reform (Ed. Edith Hall, Henry Stead: Bloomsbury Academic, 2015) [UKR]
-

NEW EDITIONS

- 146 **Amina Khelufi** (Kyiv)
New Studies of Locke Philosophy of Religion (Nuovo, V. (2016). The Reasonableness of Christianity and A Paraphrase and Notes on the Epistles of St Paul. In M. Stuart (Ed.), *A Companion to Locke* (pp. 486-502). Chichester, West Sussex: Blackwell Publishing) [UKR]
-

ACADEMIC LIFE

- 154 **Mariia Kashuba, Pavlo Bartusiak, Volodymyr Olinkevych, Olesia Smolinska** (Lviv)
«Philosophy is a flower blooming against a background of an epoch» [UKR]
-

Abstracts [UKR] 171

Abstracts [RUS] 175

РЕФЕРАТИ

СТАТТІ

РАННЬОМОДЕРНА ФІЛОСОФІЯ

СЕРГІЙ СЕКУНДАНТ ХРИСТИЯН ТОМАЗІЙ: ЛОГІКА ЯК УЧЕННЯ ПРО РАЦІЮ

У цій статті логіка Томазія оцінюється не в контексті становлення сучасної формальної логіки, а як одна з перших спроб побудови неформальної логіки чи теорії аргументації. Томазієва реформа логіки становила частину відповідної реформи філософії, спрямованої на звільнення людини від передсудів і на формування творчої особистості. Автор стверджує, що логіку Томазія не можна вважати психологічною чи психологічно-юридичною. Вона є радше теоретико-пізнавальною й орієнтована переважно на філософський дискурс. Мета такої логіки полягає у відокремленні істинного від хибного, ймовірного від неймовірного. Вона базується на антропологічних засадах. Побудована на гносеологічних принципах емпіризму, Томазієва антропологія здійснює критичні функції: вона спрямована проти формалізму й методизму традиційної логіки. Осягнута як вчення про людську рацію, логіка Томазія покликана служити інструментом критики у змістовному раціональному дискурсі, включно й зі філософським, і як така стає базисом усієї філософії.

ОЛЕГ ХОМА Роль скептичної очевидності в Першій і Другій «Медитаціях». СТАТТЯ ДРУГА. CERTITUDO

ПАНОРАМА

АНДРІЙ БОГАЧОВ ДО ПИТАННЯ ПРО ДІАЛЕКТИЧНЕ ОБҐРУНТУВАННЯ ОНТОЛОГІЇ

У статті розглянуто принципи й упередження деяких діалектичних теорій, які застосовувалися в давній та модерній філософії для обґрунтування онтології. Автор приділяє головну увагу доказу своєї тези, що в історії обґрунтування онтології модерна класична діалектика запобігала редукції буття до суцього. Отже, автор пропонує визначення історичних парадигм і різновидів діалектичних теорій онтологічного пізнання через те, як принципи цих теорій узгоджувалися з розумінням онтологічної диференціації, тобто різниці між буттям і суцим. Зокрема, автор наводить свої аргументи на доказ того, що класична діалектика Гегеля певною мірою узгоджується з розумінням онтологічної диференціації, натомість посткласична діалектика Маркса – ні. Стаття містить критику метафізичних упереджень Гегеля і Маркса, яка частково спирається на принцип феноменологічного розуміння онтологічної диференціації, а також на принцип діалектичного розв'язання відомого парадоксу суб'єктивності, який запропонований автором статті.

ДИСКУСІЇ

ВІТАЛІЙ ТЕРЛЕЦЬКИЙ СУЧАСНІ ДИСКУСІЇ ПРО НАЗВУ АРИСТОТЕЛЕВОГО ТВОРУ, ВІДОМОГО НАМ ЯК «МЕТАФІЗИКА»

Головна мета цієї статті – показати, що поширене тлумачення терміна «метафізика» як суто випадкового або ж зумовленого видавничою діяльністю Андроніка з Родосу, було поставлено під сумнів вже більше ніж півстоліття тому Гансом Райнером. Детальна реконструкція гіпотези дослідника демонструє, як сьогодні можна провадити інноваційне дослідження на ниві стародавньої філософії, де все вже здається досліджено. В огляді різноманітних оцінок німецькими, англійськими і французькими науковцями гіпотези Райнера показано, в якій мірі й у яких саме пунктах результати його дослідження сприймаються або відхиляються сучасною науковою спільнотою. У сучасному аристотелезнавстві проявляється тенденція, навіть без згадки імені Райнера, 1) розглядати титул «метафізика» як змістовно зумовлений творами самого Аристотеля; 2) датувати укладання твору з такою назвою більш раннім часом, ніж з час Андроніка (перше століття до Р. Х.). Однак найбільш контрверсійним досі залишається питання, чи можна вважати Евдема з Родосу автором терміна «метафізика» й чи був він якийсь причетним до видання «Метафізики» Аристотеля.

ЕЛЬВІРА ЧУХРАЙ ЧИ ТОТОЖНІ КОГЕЛЕТОВА «МАРНОТА» І «БЕЗСЕНСОВІСТЬ» ЖИТТЯ? (ЗА МОТИВАМИ ДЕЯКИХ СУЧАСНИХ ПЕРЕКЛАДІВ КНИГИ ПРОПОВІДНИКА)

На прикладі сучасних перекладів біблійної книги Проповідника автор визначає умови доречності раціональної реконструкції як методу дослідження філософських понять минулого. Зокрема, автор доводить сумнівний характер отождошення понять "сенс життя" і «hă-bêl».

ПЕРЕКЛАДИ: ДОДАТОК

АНДРІЙ БАУМЕЙСТЕР *LIBER DE CAUSIS* («КНИГА ПРО ПРИЧИНИ»): ІНТЕЛЕКТУАЛЬНА ПОДОРОЖ ВІД АФІН ДО ПАРИЖА Й ЛОНДОНА ЧЕРЕЗ БАГДАД І ТОЛЕДО

Стаття є коментарем до першого українського перекладу Книги причин. Основними темами, що розглядаються, є (1) контекст виникнення Книги причин; (2) історія написання цього твору, (3) його вплив на мусульманську й західну середньовічну філософію та на модерну філософію; (4) його головні риси. Автор уперше здійснює докладний аналіз тлумачень "Книги причин" Томою Аквінським у різні періоди його творчості.

ЮРІЙ ЗАВГОРОДНІЙ ІНДІЙСЬКА ФІЛОСОФІЯ Й УЯВЛЕННЯ ПРО ЗВІЛЬНЕННЯ (МОКШУ) У «МАНАВА-ДГАРМА-ШАСТРИ»

У статті аналізується поняття «звільнення» (мокша) в «Манав-дгарма-шастрі» (далі МДШ), зокрема в її шостому розділі (шлюки 35, 36, 37, 40, 44, 58, 78, 81). Хоча цей твір не є філософським, автор доводить його значущість для історико-філософських досліджень. Спираючись на дослідницьку методологію, розроблену свого часу Віленом Горським, автор стверджує, що МДШ (1) містить перший в індійській традиції, хоч і стислий, проте змістовно чіткий, а не афористичний (або метафоричний) текст, присвячений поняттю мокша; (2) у ньому фактично наводиться опис станів звільненого за життя (дживан-мукті) і після життя (відега-мукті), хоча самі ці терміни ще не вживаються; (3) властивий йому опис остаточного звільнення радше засвідчує не двоїсте розуміння трансцендентного стану, бо звільнений перебуває у Брамані. Надалі вчення про мокшу з МДШ, що могло згодом виявитися значущим для індійської філософської традиції, зіставлено з першими індійськими філософськими текстами («Браhma-», «Ньяя-» і «Вайшешика-сутрами»), які теж торкаються проблеми звільнення. У результаті виявлено, що уявлення про мокшу найповніше викладено не в зазначених сутрах, а саме в МДШ.

РЕЦЕНЗІЇ

ОЛЕНА ПОГОНЧЕНКОВА RECEPTION STUDIES – НОВЕ АНТИКОЗНАВСТВО?

РОЗДУМИ НАД ЗБІРКОЮ GREEK AND ROMAN CLASSICS IN THE BRITISH STRUGGLE FOR SOCIAL REFORM (ED. EDITH HALL, HENRY STEAD: BLOOMSBURY ACADEMIC, 2015)

У статті на матеріалі збірки «Грецька й римська класика в британській боротьбі за суспільну реформу» й текстів теоретиків з reception studies проаналізовано розвиток британського антикознання останніх двох десятиліть. Дослідження реценції античності запропонували нову методологію, що здатна подолати обмеженість окремих дисциплін у вивченні античної спадщини. Але сьогодні існує три багато в чому протилежні позиції щодо термінології й методологічних перспектив напряму: консервативний гуманізм Ч. Мартіндейла, демократичний плюралізм Л. Хардвік і відкритий культуроцентризм С. Голдхілла. Суперечності означених позицій породжують проблемне коло питань до Досліджень реценції античності. (1) Як безпечно впровадити ланку між теорією і

практичними дослідженнями? (2) Як зберегти методологічну гнучкість без відходу до релятивізму? (3) Яка дисципліна має постати в центрі рецептивного «корпусу» наук?

НАУКОВЕ ЖИТТЯ

МАРІЯ КАШУБА, ПАВЛО БАРТУСЯК, ВОЛОДИМИР ОЛІНКЕВИЧ, ОЛЕСЯ СМОЛІНСЬКА «ФІЛОСОФІЯ – ЦЕ КВІТКА, ЯКА РОЗЦВІТАЄ НА ТЛІ ЕПОХИ»

Інтерв'ю з доктором філософських наук Марією Кашубою

РЕФЕРАТЫ

СТАТЬИ

ФИЛОСОФИЯ НОВОГО ВРЕМЕНИ

СЕРГЕЙ СЕКУНДАНТ ХРИСТИАН ТОМАЗИЙ: ЛОГИКА КАК УЧЕНИЕ О РАЗУМЕ

В данной статье логика Томазия оценивается не с точки зрения становления современной формальной логики, а как одна из первых попыток построения неформальной логики или теории аргументации. Его реформа логики была частью его реформы философии, направленной на освобождение человека от предрассудков и формирование творческой личности. Автор утверждает, что логику Томазия нельзя считать психологической или психолого-юридической. Она скорее является теоретико-познавательной и ориентирована преимущественно на философский дискурс. Цель такой логики состоит в том, чтобы отграничить истинное от ложного, вероятное от невероятного. Она базируется на антропологических основаниях. Построенная на гносеологических принципах эмпиризма, его антропология выполняет критические функции: она направлена против формализма и методизма традиционной логики. Понимаемая как учение о разуме человека, логика Томазия призвана служить инструментом критики в содержательном рациональном дискурсе, включая философский, и как таковая становится базисом всей философии.

ОЛЕГ ХОМА РОЛЬ СКЕПТИЧЕСКОЙ ОЧЕВИДНОСТИ В ПЕРВОЙ И ВТОРОЙ «МЕДИТАЦИЯХ». СТАТЬЯ ВТОРАЯ. CERTITUDO

Автор утверждает, что, согласно Сексту Эмпирику, (а) "чувственная" природа явления – метафорическое понятие, поскольку оно равно распространяется и на чувственность, и на опыт мышления; (б) явление проявляется с непреодолимой силой через широкий спектр пассивных состояний ума; (в) влияние явлений всегда опосредуется нашим я, потому что все скептические выражения строго коррелируют с первым лицом единственного числа. Статья доказывает, что Декарт не смог бы опровергнуть "избыточность" скептического сомнения и осуществить имманентную критику скептицизма, не заимствуя упомянутых выше тезисов Секста. Такое заимствование (1) создало обширную почву для дискуссии между позициями Декарта и скептиков; (2) позволило медитатору наделять убедительностью тщательное наблюдение за собственным внутренним опытом. Декартов поиск уверенности в "Медитация" полностью опирается на провозглашенные Секстом Эмпириком [а] очевидность "феноменов", "состояний ума", "страстей"; [б] отказ соглашаться с "неочевидным".

ПАНОРАМА

АНДРЕЙ БОГАЧОВ К ВОПРОСУ О ДИАЛЕКТИЧЕСКОМ ОБОСНОВАНИИ ОНТОЛОГИИ

В статье рассмотрены принципы и антиципации некоторых диалектических теорий, которые использовались в древней и современной философии для обоснования онтологии. Автор уделяет основное внимание доказательству своего утверждения, что в истории обоснования онтологии современная классическая диалектика препятствовала редукции бытия к сущему. Соответственно, автор предлагает определение исторических парадигм и видов диалектических теорий онтологического познания в зависимости от того, как принципы этих теорий согласуются с пониманием онтологической дифференциации, т.е. различия бытия и сущего. В частности, автор приводит свои аргументы в доказательство того, что классическая диалектика Гегеля до некоторой степени согласовывается с пониманием онтологической дифференциации, а постклассическая диалектика Маркса – нет. Статья содержит критику метафизических антиципаций Гегеля и Маркса, которая частично опирается на принцип феноменологического понимания онтологической дифференциации, а также на принцип диалектического разрешения известного парадокса субъективности, который предложен автором статьи.

ДИСКУССИИ

ВИТАЛИЙ ТЕРЛЕЦКИЙ СОВРЕМЕННЫЕ ДИСКУССИИ О НАЗВАНИИ СОЧИНЕНИЯ АРИСТОТЕЛЯ, ИЗВЕСТНОГО НАМ КАК «МЕТАФИЗИКА»

Главная цель данной статьи – показать, что распространенное толкование термина «метафизика» как всего лишь случайного или же обусловленного издательской деятельностью Андроника Родосского, было поставлено под вопрос уже более столетия тому Гансом Райнером. Детальная реконструкция гипотезы исследователя демонстрирует, как сегодня можно проводить инновационное исследование на поле древней философии, где все уже кажется исследовано. В обзоре разнообразных оценок немецких, английских и французских ученых по поводу гипотезы Райнера показано, в какой мере и в каких именно пунктах результаты его исследования принимаются либо отклоняются современным научным сообществом. В современном аристотелеведении проявляется тенденция, даже без упоминания имени Райнера, 1) рассматривать титул «метафизика» как содержание обусловленный сочинениями самого Аристотеля; 2) датировать составление сочинения с таким названием, временем более ранним, нежели время жизни Андроника (первое столетие до Р.Х.). Однако наиболее спорным до сих пор остается вопрос о том, можно ли считать Эвдема Родосского автором термина «метафизика» и был ли он как-либо причастен к изданию «Метафизики» Аристотеля.

ЭЛЬВИРА ЧУХРАЙ ЯВЛЯЮТСЯ ЛИ КОГЕЛЕТОВ «НĀ-VĒL» И СОВРЕМЕННАЯ «БЕССМЫСЛЕННОСТЬ» ЖИЗНИ ПОДЛИННЫМИ СИНОНИМАМИ?

На примере современных переводов библейской книги Экклезиаста автор определяет условия уместности рациональной реконструкции как метода исследования философских понятий прошлого, в частности, понятия "смысл жизни". В частности, автор доказывает некорректность отождествления понятий "смысл жизни" и «nā-vēl».

ПЕРЕВОДЫ: ПРИЛОЖЕНИЯ

АНДРЕЙ БАУМЕЙСТЕР LIBER DE CAUSIS («КНИГА О ПРИЧИНАХ»); ИНТЕЛЛЕКТУАЛЬНОЕ ПУТЕШЕСТВИЕ ОТ АФИН ДО ПАРИЖА И ЛОНДОНА ЧЕРЕЗ БАГДАД И ТОЛЕДО

Статья является комментарием к первому украинскому переводу Книги причин. Основными рассматриваемыми темами являются (1) контекст возникновения Книги причин; (2) история написания этого произведения, (3) его влияние на мусульманскую и западную средневековую философию и на современную философию; (4) его главные черты. Автор впервые производит тщательный анализ толкований "Книги причин" Фомой Аквинским в разные периоды его творчества.

ЮРИЙ ЗАВГОРОДНИЙ ИНДИЙСКАЯ ФИЛОСОФИЯ И ПРЕДСТАВЛЕНИЕ ОБ ОСВОБОЖДЕНИИ (МОКШЕ) В «МАНАВА-ДХАРМА-ШАСТРЕ»

В статье анализируется понятие «освобождение» (mokṣa) в «Манава-дхарма-шастре» (далее МДШ), в частности, в шестой главе (шлоки 35, 36, 37, 40, 44, 58, 78, 81). Хотя это произведение не является философским, автор доказывает его значимость для историко-философского исследования. Опираясь на исследовательскую методологию в свое время разработанную Виленом Горским, автор утверждает, что МДШ (1) содержит первый в индийской традиции, хотя и краткий, но зато содержательно четкий, а не афористический (или метафорический) текст, посвященный понятию мокша; (2) в нем фактически приводится описание состояний освобожденного при жизни (дживан-мукти) и после жизни (видеха-мукти), хотя сами эти термины еще не употребляются; (3) присущее ему описание окончательного освобождения скорее свидетельствует о недвойственном понимании трансцендентного состояния, так как освобожденный пребывает в Брахмане. В дальнейшем учение о мокше в МДШ, которое согласно времени может оказаться значимым для индийской философской традиции, сопоставляется с первыми индийскими философскими текстами («Брахма-», «Ньяя-» и «Вайшешика-сутрами»), также касающихся проблемы освобождения. В результате обнаружено, что наиболее полно представления о мокше изложены не в указанных сутрах, а именно в МДШ.

РЕЦЕНЗИИ

ЕЛЕНА ПОГОНЧЕНКОВА RECEPTION STUDIES – НОВОЕ АНТИКОВЕДЕНИЕ? РАЗМЫШЛЕНИЯ НАД СБОРНИКОМ GREEK AND ROMAN CLASSICS IN THE BRITISH STRUGGLE FOR SOCIAL REFORM (ED. EDITH HALL, HENRY STEAD: BLOOMSBURY ACADEMIC, 2015)

В статье на материалах сборника «Греческая и римская классика в британской борьбе за общественную реформу» и текстов теоретиков reception studies выполнен анализ развития исследований рецепций Античности в британском антиковедении двух последних десятилетий. Указанные исследования предложили новую методологию, способную преодолеть ограниченность отдельных дисциплин в изучении античного наследия. Но на сегодняшний день существует три во многом противоречивые позиции относительно терминологических и методологических перспектив этого направления: консервативный гуманизм Ч. Мартин-

дейла, демократический плюрализм Л. Хардвик, открытый культуроцентризм С. Голдхилла. Противоречия указанных позиций порождают проблемный круг вопросов. (1) Как безопасно переходить от теории к практическим занятиям? (2) Как сохранить методологическую гибкость, не скатываясь в релятивизм? (3) Какая дисциплина должна стать главной во всем корпусе reception studies?

НАУЧНАЯ ЖИЗНЬ

МАРИЯ КАШУБА, ПАВЛО БАРТУСЯК, ВОЛОДИМИР ОЛІНКЕВИЧ, ОЛЕСЯ СМОЛІНСЬКА «Философия – это цветок, расцветающий на фоне эпохи»

Интервью с доктором философских наук Марией Кашубой.

Інформація для авторів

- Редколегія приймає до розгляду тексти *будь-якої історико-філософської тематики*: статті (в т.ч. полемічні), переклади, архівні джерела, рецензії, огляди книг і наукової періодики, інформацію про події у царині історії філософії;
 - **фактом подання матеріалу в *Sententiae* автор висловлює згоду з чинними в нашому журналі редакційною політикою, етичними принципами рецензування й редагування статей, політикою відкритого доступу, Положеннями про авторські права та про конфіденційність** <http://sententiae.vntu.edu.ua/index.php/sententiae/about>
 - рішення щодо можливості прийняття до друку здійснюється за результатами «подвійного сліпого» рецензування;
 - матеріали подаються електронною поштою sententiae2000@gmail.com або через сайт журналу <http://sententiae.vntu.edu.ua/index.php/sententiae/information/authors>;
 - **технічні вимоги до тексту**:
орієнтовний обсяг 20–22 тис. знаків; *мови* українська, англійська, французька, німецька, російська; *формат* Word, RTF; *шрифт* Times New Roman, *кегель* 14, *інтервал між рядками* 1,5;
 - **оформлення посилань**:
 - наприкінці статті наводиться нумерований алфавітний список цитованої літератури згідно з форматом **APA** (зразки оформлення літератури за цим форматом див., наприклад, тут: <http://liu.cwp.libguides.com/citapa> ; можна також скористатися сервісом створення списків літератури з текстового редактора Microsoft Word);
 - посилання в тексті подаються у квадратних дужках і містять:
прізвище автора (редактора, укладача тощо; при наявності кількох авторів, наводиться лише прізвище першого і символ ...) з відповідної позиції у списку літератури / пробіл / **рік видання** / двокрапка / пробіл / **номер сторінки** (або діапазон номерів через тире)
 - зразок оформлення посилання**: [Аристотель 2010: 286], [Aristotle 2008: 17-18];
 - якщо на один рік припадає кілька видань одного автора, цитованих у статті, то у списку літератури такі джерела розташовуються за алфавітом, а після року видання (в т.ч. й у посиланні) слід ставити відповідну літеру латинського алфавіту, починаючи з а (наприклад, 1990a, 1990b, 1990c тощо);
 - зразок оформлення посилання**: [Аристотель 2010a: 286], [Aristotle 2010c: 17-18];
 - у посиланнях на твори, наведені у списку літератури без зазначення автора (збірники, енциклопедії тощо), слід замість прізвища автора наводити перші слова заголовку цитованого видання; якщо фраза виявляється зовеликою чи неприйнятною з інших причин, можна при першому цитуванні запровадити аббревіатуру, описавши її у примітці, й надалі послуговуватися саме аббревіатурою;
 - зразок оформлення посилання**: [Філософський енциклопедичний 2002: 234-235] або [ФЕС 2002: 234-235];
 - якщо видання не має автора, але на офіційній сторінці вказано укладача, відповідального редактора тощо, їх можна наводити замість автора, вдаючись до відповідних позначок за стандартом APA: (Укл.), (Ред.) тощо;
 - за наявності канонічних видань класичних творів із загальноприйнятою пагінацією, краще посилатись на неї, а не на сторінку того чи іншого видання;
 - примітки подаються внизу сторінки або після основного тексту перед списком літератури;
- **при цитуванні слід уникати подвійного перекладу**;
 - бажано посилатися на оригінали цитованих іншомовних першоджерел або принаймні зіставляти використовувані переклади з цими оригіналами;
 - **статті не розглядатимуться Редколегією, якщо до них не буде додано**:
 - 1) короткий опис їхньої наукової новизни; 2) анотацію (українською, англійською та російською мовами, 100-250 слів); 3) переклад назви статті англ. та рос. мовами; 4) перелік ключових слів (укр., рос., англ. мовами; ключові слова відокремлюються крапкою з комою);
 - **автори статей також мають подати про себе такі дані**:
 - українською, російською та англійською мовами: прізвище, ім'я та по батькові; науковий ступінь, учене звання (за наявності); місце основної роботи, посада;
 - номер телефону, e-mail та (мовою статті) адреса і сфера наукових інтересів.

Придбати друковану версію журналу

<https://press.vntu.edu.ua/index.php/vntu/catalog/book/499>

Instructions to authors

- The Editorial Board considers the texts on *all aspects of the history of philosophy*: articles (including polemical), translations, archival sources, reviews, information on events in the field;
- **By submitting his/her paper to “Sententiae”, the author agrees with our magazine’s Editorial Policy, Ethics and Order of Peer-reviewing, Principles of Open Access, Regulations of Copyright and Privacy, Publication Malpractice Statement** <http://sententiae.vntu.edu.ua/index.php/sententiae/about>;
- The peer-reviewing procedure at “Sententiae” is “double-blind”;
- Authors may submit their papers via e-mail sententiae2000@gmail.com or via our website <http://sententiae.vntu.edu.ua/index.php/sententiae/information/authors>;
- **Requirements to the texts submitted for publication:**
 - 20.000-22.000 characters; DOCX, DOC or RTF format; Times New Roman, 14; line spacing: 1.5;
 - Papers should match **APA** citation style (6th edition);
 - **Sample of reference in the text:** [Aristotle 2008: 17-18];
- Quotations should avoid **double translation** (translation from translation) whenever possible;
- When referring to non-English texts, it is desirable to use their canonical editions in the original language, or at least to compare their English translations with the text of these canonical editions;
- An abstract of about 100-250 words will be required for publication;
- Authors should indicate their research degree and academic title (if any), the main place of employment, position, and specify the field(s) of their research interests.

Придбати друковану версію журналу

<https://press.vntu.edu.ua/index.php/vntu/catalog/book/499>

Наукове видання

SENTENTIAE

XXXVI

(№ 2 / 2017)

Редактор *Володимир Стерденко*

Коректори *Всеволод Кузнєцов, Ельвіра Чухрай*

Дизайн обкладинки *Андрія Шубіна*

Свідоцтво про державну реєстрацію
друкованого засобу масової інформації:
КВ 20664-10464ПР від 18.04.2014 р.

Підписано до друку 20.12.2017 р. Папір офсетний.
Формат 29,7×42 ½. Гарнітура Times New Roman.
Друк різографічний. Умовн. друк. арк. 21,02.
Наклад 100 пр. Обл.-вид. арк. 20,32. Зам. № 2018-078.

Видавець і виготовлювач —
Вінницький національний технічний університет,
Комп'ютерний інформаційно-видавничий центр.
Головний корпус ВНТУ, к. 114, Хмельницьке шосе, 95,
м. Вінниця, 21021.
Тел. (+380 432) 65-18-06
Свідоцтво суб'єкта видавничої справи
серія ДК № 3516 від 01.07.2009 р.

Придбати друковану версію журналу

<https://press.vntu.edu.ua/index.php/vntu/catalog/book/499>